

SİNEMA VE YAPAY ZEKÂ: Yaratıcılığın sınırlarında yeni bir dönem

Öğr. Gör. Selin OKUMUŞ

İKÜ Meslek Yüksekokulu Grafik Tasarım Programı

Yapay zekâ, sinema sanatında teknik bir yenilik değil, aynı zamanda estetik, etik ve felsefi bir kırılma noktası yaratmaktadır. Bu makalede yapay zekânın sinemadaki dönüşüm ve değişimini, üretim süreçlerine etkisi ve insan yaratıcılığını yeniden tanımlama potansiyeli incelenmektedir. Sinema tarihinde teknolojik gelişmelerin sanatsal ifade biçimlerine yön verdiği görülmüştür; ancak yapay zekâ, bu yönlendirmeyi daha öteye taşıyarak sanatçı ve teknoloji arasındaki sınırları bulanıklaştırmıştır. Bu bağlamda, makalenin amacı yapay zekânın sinema üretiminde yarattığı paradigma değişimini, etik boyutlarıyla değerlendirmektir.

1. Yapay zekânın sinemadaki uygulamaları

Sinema, doğuşundan itibaren teknolojik yeniliklerle beslenen bir sanat dalıdır. Sessiz sinemadan sesli sinemaya, analogdan dijitala, şimdi ise insan yapımı anlatılardan yapay zekâ tarafından üretilen anlatılara geçiş yaşanmaktadır. Bu süreçte sinema, yalnızca görsel bir ifade biçimi değil, aynı zamanda teknolojik bir deney alanı hâline gelmiştir. Pandemi dönemi ile birlikte dijital platformlara yenilen sinema salonları ise yakın zamanda belirli günlerde yapılan fiyat indirimi ve kampanyalara rağmen salonların dolmasını sağlayamadı. Normal hayata dönüşünde eski gücünü kaybeden sinema sanatı, seyirciyi teşvik için neler yapılabileceğini düşündü. Yabancı yapımlarla beraber çıkan, Türk yapımların Rafadan Tayfa - Kapadokya, Sihirli Annem vb. çocuk filmlerinin yoğunlukta olması ya da gerçek hayat hikayelerinden uyarlanan belli başlı filmler seyirciyi tam anlamıyla sinema salonuna çekemedi. Seyircinin sinema salonlarına geri gelmesi için bilet fiyatlarının düşmesi bir avantaj halindeyken bununla beraber senaryosu güçlü vb. olanaklar olduğunda salonlarda seyirci sayısında artış yaşanabilir.

Yapay zekâ teknolojilerinin gelişimiyle birlikte, artık senaryo yazımı, kurgu, oyuncu performansı ve hatta izleyici tercih tahminleri bile algoritmik süreçlerle yürütülmektedir. Bu durum, sinemanın üretim dinamiklerini değiştirdiği ka-

Yapay zekâ, sinema üretimini yalnızca hızlandırmıyor; sanatçı ile teknoloji arasındaki sınırları bulanıklaştırarak yaratıcılığın anlamını yeniden tanımlıyor. Bu dönüşüm, sinemanın estetik ve etik kodlarını kökten değiştiriyor.

dar, sanatın doğasına ilişkin yeni soruları da beraberinde getirmektedir.

Yapay zeka, sinema endüstrisinde bir çok alanda çeşitli işlevler üstlenmiştir. Öncelikle senaryo yazımında kullanılan dil modelleri, öykü yapısını analiz ederek tutarlı ve dramatik olarak anlamlı senaryolar üretebilmektedir. ChatGPT, Sudowrite veya Jasper gibi modeller, senaristlere fikir geliştirme, diyalog üretme ve alternatif sonlar oluşturma aşamalarında yardımcı olmaktadır. Görsel üretim alanında ise DALL-E ve Midjourney gibi sistemler, prodüksiyon öncesi görsel tasarım sürecini hızlandırmaktadır. Ayrıca sinemada yapay zekânın kullanımı yalnızca üretimle sınırlı değildir; Netflix gibi platformlar, izleyici tercihlerini analiz ederek hangi tür filmlerin başarılı olacağını önceden öngörmekte ve yatırım kararlarını bu verilere göre şekillendirmektedir. Bu yaklaşım, sinemayı bir veri bilimi pratiğiyle bütünleştirerek, estetik üretimi ekonomik stratejilere bağlamaktadır.

2. Yaratıcılık ve yapay zekâ: İnsan mı, makine mi?

Yapay zekânın sanat üretimine dahil olması, 'yaratıcılık' kavramının yeniden tanımlanmasına

yol açmıştır. Geleneksel olarak yaratıcılık, insan sezgisi, duygusu ve deneyimiyle ilişkilendirilmiştir. Ancak Yapay zekâ sistemlerinin kendi iç algoritmik mantıklarıyla estetik çıktılar üretmesi, bu tanımlı sorgulamaya açmıştır. Örneğin 2023 yılında üretilen 'The Frost' adlı kısa film, tamamen yapay zekâ tarafından oluşturulan sahnelerle dikkat çekmiş, fakat birçok eleştirmen filmi "soğuk ve duygusuz" bulmuştur. Bu durum, yapay zekâ'nın teknik anlamda yaratıcı olabilmesine rağmen, duygusal derinlik konusunda sınırlı kaldığını göstermektedir. Bununla birlikte bazı kuramcılar, yapay zekâyı insanın yaratıcı potansiyelini genişleten bir araç olarak görmekte, onu yeni bir 'ortak-yaratıcı' olarak tanımlamaktadır. Dolayısıyla günümüzde sanatçı, yalnızca kendi vizyonunu değil, aynı zamanda algoritmik zekânın önerilerini de yöneten bir küratör rolündedir.

3. Etik ve telif sorunları

Yapay zekâ tabanlı sinema üretimi, estetik olduğu kadar etik bir mesele de doğurmuştur. Yapay zekâ modelleri genellikle mevcut filmlerden, senaryolardan ve görüntü arşivlerinden öğrenmektedir. Bu da telif hakkı ihlalleri-

ne zemin hazırlamaktadır. Bir yapay zekânın binlerce film sahnesini analiz ederek oluşturduğu yeni bir görüntü, aslında birçok sanatçının eserlerinden türemiş olabilir. Bu durumda ortaya çıkan üretimin 'sahibi' kimdir? Teknoloji şirketi mi, yazılım geliştiricisi mi, yoksa modeli eğiten insan mı? Bunlar henüz netlik kazanmamış sorulardır. Ayrıca 2023 yılında ABD'de senaristlerin düzenlediği grevlerde, Yapay zekânın insan emeğini ikame etmesi tehlikesi tartışılmıştır. Hollywood Senaristler Birliği (WGA), yapay zekânın yardımcı bir araç olarak kullanılmasını kabul etmiş, ancak onun 'yazar' olarak tanımlanmasına karşı çıkmıştır. Bu tartışmalar, yapay zekânın sinema endüstrisinde gelecekteki rolünü belirleyecek temel dönüm noktalarıdır.

4. Sonuç

Yapay zekâ, sinemanın estetik, ekonomik ve felsefi boyutlarını değiştirmektedir. Bu dönüşüm yalnızca teknolojik bir yenilik değil, insanın yaratıcılıkla kurduğu ilişkinin de yeniden tanımlanması anlamına gelmektedir. Yapay zekânın ortaya çıkışı, sanatı mekanikleştiren bir tehdit değil; insan yaratıcılığını yeni boyutlara taşıyan bir olanak olarak görülmelidir. Ancak bu süreçte etik sınırların ve fikri mülkiyet haklarının korunması önem taşımaktadır. Geleceğin sineması, insan aklı ile makine zekâsı arasındaki etkileşimden doğacak; hikâyeler yalnızca insanların değil, algoritmaların da ortak hayal gücünden süzülecektir. Dolayısıyla sinema, teknolojinin değil, insan ile makinenin birlikte ürettiği yeni bir sanat dili olarak evrimleşmektedir.

**Anahtar Kelimeler:* Sinema, Yapay Zekâ, Yaratıcılık, Dijital Sanat, Etik, Teknoloji

Kaynakça

1. Manovich, L. (2020). **AI Aesthetics**. Moscow: Strelka Press.
2. McClean, S. T. (2016). **Digital Storytelling: Theory and Practice**. London: Routledge.
3. Ekmekci, A. (2023). "Yapay Zekâ ve Görsel Sanatlarda Yeni Üretim Biçimleri." **Sanat ve Teknoloji Dergisi**, 5(2), 45-59.
4. Smith, J. (2022). "Artificial Intelligence in Cinema: Creative Disruption or Collaboration?" **Film Studies Review**, 14(3), 78-95.
5. Kaplan, F. (2024). "Algorithmic Creativity and Digital Authorship." **New Media Studies**, 9(1), 21-38.
6. WGA (2023). "Writers Guild Statement on the Use of AI in Screenwriting." Los Angeles.